

KESKI-SUOMEN LIITTO

Regional Council of Central Finland

Talousarvio 2020

sekä

talous- ja toimintasuunnitelma

2020–2022

Sisällys

Esipuhe	2
Keski-Suomen liiton toiminnan perusteet.....	3
Toiminta-ajatus ja tehtävät	3
Luottamushenkilöhallinto.....	3
Keski-Suomen liiton toimisto.....	4
Toiminnan ja vaikuttavuuden arviointi.....	5
Toimintasuunnitelma 2020–2022	6
Suunnitelmakauden tavoitteet.....	6
Aluekehittäminen luo hyvinvointia ja elinvoimaa	6
Hanketoiminta	7
Suunnitelmakauden toiminnalliset tavoitteet.....	8
Suunnitelmakauden toiminnalliset tavoitteet, strategiset kärjet	10
Keski-Suomen liitto on osaava ja ennakoiva verkostovaikuttaja ja maakunnan edunvalvoja	13
Vaikuttaminen ja edunvalvonta	13
Viestintä ja markkinointi.....	13
Tiedolla johtaminen ja ennakointi.....	14
Osaava ja monitaitoinen henkilöstö.....	14
Suunnitelmakauden toiminnalliset tavoitteet.....	15
Maakunnallisen yhtenäisyyden ja identiteetin vahvistaminen	16
Suunnitelmakauden toiminnalliset tavoitteet.....	16
Talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2020-2022	17
Talousarvion laadinnan yleiset periaatteet	17
Liiton taloudellisten toimintaedellytysten turvaaminen.....	18
Suunnitelmakauden toiminnalliset tavoitteet.....	19
Talousarvio 2020	19
Talousarvion sitovuus.....	19
Tuloslaskelmaosa ja käyttötalousosa	20
Käyttötalousosa tulosityksiköittäin.....	21
Taloussuunnitelma 2020–2022	23
Rahoitus- ja investointiosa	24
Jäsenkuntien maksuosuudet 2020	25

Esipuhe

Suuntaamme tulevaan tilanteessa, jossa aluetalous on taitepisteessä - vahvimman kasvun vuodet on ohitettu ja kasvu on hidastumassa. Maailmantalouden vetoapu osoittaa hyytymisen merkkejä, mikä Keski-Suomessa heijastuu ensimmäisenä teollisuuteen ja vientiyrityksiimme. Talouskäänteessä omien toimiemme merkitys korostuu. Huolehtimalla kilpailukykyisestä toimintaympäristöstä ja nostamalla yritysten kehittäminen keski-öön koko maakunnassa voimme osaltamme vaikuttaa suhdannevaihteluiden voimakkuuteen ja kykyyn selviytyä niistä.

Hyvän talouskehityksen myötä Keski-Suomen työllisyys on parantunut nopeasti. Tästäkin huolimatta olemme edelleen työttömyysasteella mitaten maan heikoimpien maakuntien joukossa ja kaukana hallitusohjelman 75 prosentin työllisyystavoitteesta. Hiipuva talous heikentää väistämättä työllisyyskehitystä, joten ponnistuksia työvoiman ja avoimien työpaikkojen kohtaannon sekä väestön osaamisen, työkyvyn ja hyvinvoinnin eteen tulee jatkaa.

Keski-Suomen väestömäärä kääntyi laskuun vuonna 2017 ja ennusteen mukaan vuonna 2040 keskisuomalaisia on 4,6 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2019. Ero kasvavan keskusalueen ja väestöään menettävän muun maakunnan välillä syvenee. Ikääntymisen, matalan syntyvyyden ja keskittymiskehityksen vaikutukset ovat laaja-alaisia ja ne koskevat lähes jokaista yhteiskunnan sektoria tavalla tai toisella. Alueet kohtaavat väestökehityksen haasteet eri tavoin, eikä helppoja ratkaisuja ole, kun taustalla jylläävät isot voimat, kuten globaali kaupungistumiskehitys ja syntyvyyteen vaikuttavat arvokysymykset. Olennaista kuitenkin on haasteen tunnustaminen ja yhteisten toimien löytäminen, myös kasvun vaihtoehdoksi.

Keskeinen aluekehittämisen mahdollistaja, EU:n aluekehitysrahoitus, on valmisteilla uudelle ohjelmakaudelle 2021-2027. Koska haasteellisia kehityseroja on kaikkialla Suomessa ja niitä löytyy myös maakuntien sisältä, vaadimme perustellusti EU:n aluekehitysvarojen oikeudenmukaisempaa jakoa koko Suomeen.

Keski-Suomen liiton toiminnan ja strategisten kärkien, eli bio-, digi-, osaamis- ja hyvinvointitalouden sekä matkailun, terävöittäminen on otettu yhdeksi lähiajan kehittämisen kohteista. Maakuntauudistuksen kariutumisen myötä maakuntien liittojen rooli aluekehitysviranomaisena jatkuu ja liitoilla on edelleen keskeinen merkitys aluekehityksen ja yhteistyön edistäjänä. Muuttuva toimintaympäristö, uudistuvat aluekehittämistyön tavat sekä maakuntauudistuksen valmistelussa tehty työ tarjoavat otollisen pohjan ja kannusteen oman toimintamme ennakoivaan kehittämiseen. Samalla myös vaikuttamisen ja edunvalvonnan kärjet teroitetaan, ja maakunnan yhteisiä tavoitteita edistetään näkyvästi kansallisilla ja kansainvälisillä foorumeilla, kohtaamisissa ja verkostoissa.

Keski-Suomen tavoitteena on profiloitua hyvinvoinnin edistämisen maakunnaksi. Perustan luovat monialainen osaamis- ja yrityskehittäminen sekä sen rinnalla kehittyvä kuntien hyvinvointityö. Keski-Suomen etuna on hyvinvoinnin ymmärtäminen kokonaisvaltaisesti: hyvinvointia edistetään työn, koulutuksen, tutkimusten, innovaatioiden, terveyden edistämisen, kuntoutuksen, liikunnan ja urheilun sekä sosiaalisen hyvinvoinnin kautta.

Maakuntamme voima on tuloksellisessa yhteistyössä, jota vahvistamalla ja valjastamalla rakennamme hyvinvoivaa ja elinvoimaista Keski-Suomea. Maakuntahengen nostatus ja verkostojen vahvistaminen saavat oman erityisen paikkansa odotetulla Keski-Suomen risteilyllä syksyllä 2020.

Tapani Mattila
maakuntajohtaja

Keski-Suomen liiton toiminnan perusteet

Keski-Suomen liiton vision mukaan Keski-Suomen liitto on maakunnan yhteisen kehittämistahdon muodostaja, strateginen suunnittelija ja kehittäjä sekä monimuotoinen, osaava ja ennakoiva verkostovaikuttaja.

Keski-Suomen liiton ydintehtävä on maakunnan kehittäminen. Tavoitteemme on vetovoimainen maakunta, jossa on työtä ja toimeentuloa, viihtyisä asuinympäristö, sujuvat palvelut ja liikenneyhteydet, elävä kulttuuri ja puhdas, monimuotoinen luonto.

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Keski-Suomen liitto on Keski-Suomen kuntien omistama lakisääteinen kuntayhtymä. Liiton toiminta-ajatus ja tehtävät on määritelty perussopimuksessa seuraavasti:

”Keski-Suomen liitto on maakunnan kehittämisen keskus, joka vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja maakuntasuunnittelusta, ajaa maakunnan, sen kuntien, väestön ja elinkeinoelämän etuja sekä palvelee niitä tuottamalla kehittämisohjelmia ja -ideoita ja -hankkeita sekä selvityksiä ja tutkimuksia.

Toiminta-ajatuksensa mukaisesti liiton tehtävänä on:

1. vastata maakunnan yleisestä kehittämisestä ja hoitaa aluekehitysviranomaisen tehtävät yhteistyössä kuntien ja valtion viranomaisten sekä maakunnassa toimivien yritysten ja yhteisöjen kanssa.
2. edistää maakunnan ja kuntien seudullista sekä muuta yhteistyötä, alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittymistä ja kestävän kehityksen periaatetta sekä toimia yhteistyöelimenä, painopisteiden asettajana, toteutuksen edistäjänä ja edunvalvojana muissakin maakunnan ja sen kuntien kannalta tärkeissä tehtävissä.
3. huolehtia alueellaan maakuntasuunnitelman sekä maakuntakaavan laatimisesta ja muista maakuntakaavoitukseen kuuluvista tehtävistä sekä muista lainsäädännöstä johtuvista tai jäsenkuntien sille osoittamista tehtävistä.”

Luottamushenkilöhallinto

Keski-Suomen liiton ylintä toimivaltaa käyttää kuntien edustajainkokouksen kunnallisvaalikaudeksi valitsema maakuntavaltuusto. Maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntasuunnitelman, maakuntakaavan ja maakuntaohjelman sekä asettaa vuosittain toiminnalliset tavoitteet taloussuunnitelman ja talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Maakuntavaltuusto kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Maakuntavaltuuston valitsema maakuntahallitus johtaa Keski-Suomen liiton toimintaa, hallintoa ja taloutta sekä edustaa kuntayhtymää ja valvoo sen etua.

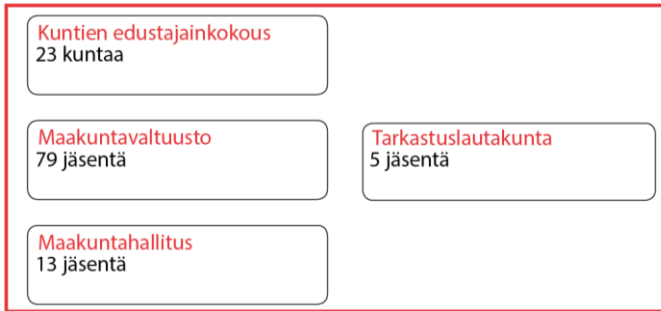
Maakuntahallituksen toimikausi on kaksi vuotta ja se kokoontuu 11–12 kertaa vuodessa.

Maakuntavaltuusto asettaa toimikaudekseen tarkastuslautakunnan. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntayhtymän hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestäminen. Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritetty Kuntalaissa (§ 121).

Maakuntahallitus nimeää maakunnan yhteistyöryhmän (MYR), joka linjaa maakuntastrategian mukaisesti alueen kehittämistä ja julkisen tuen kohdentamista. MYR:ssä ovat edustettuina kunnat, ELY-keskus, tärkeimmät työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt sekä yritykset.

Lisäksi maakuntavaltuuston, maakunnan yhteistyöryhmän ja maakuntahallituksen puheenjohtajat muodostavat puheenjohtajiston, joka sopii liiton edustuksista eri tilaisuuksiin ja valmistelee yhdessä toimiston johdon kanssa maakuntahallituksen ja -valtuuston päätöksentekoon meneviä asioita.

Keski-Suomen liiton toimielinorganisaatio

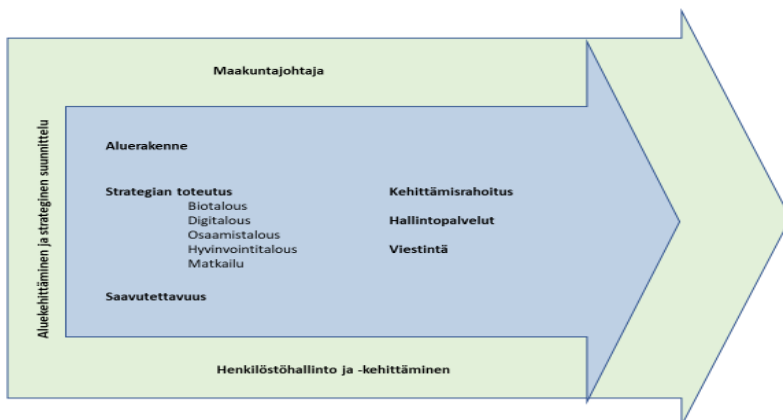
Keski-Suomen liiton toimisto

Keski-Suomen liiton toimistoa johtaa maakuntajohtaja. Toimistossa työskentelee 25 vakinaista työntekijää ja viranhaltijaa sekä vuoden mittaan 3–5 määräaikaista työntekijää.

Maakuntajohtajan tukena toimii johtoryhmä, johon kuuluvat aluekehitysjohtaja, kehittämisjohtaja, suunnittelujohtaja, hallintopäällikkö, viestintäpäällikkö ja henkilöstön edustajana kehittämisspäällikkö. Johtoryhmän sihteerinä toimii johdon assistentti. Johtoryhmä käy läpi ajankohtaisia asioita, luottamustoimielinten asioiden valmistelua sekä valmistelee henkilöstöä koskevia asioita.

Henkilöstöasioita käsitellään myös henkilöstöyhteistyöryhmässä, johon kuuluvat eri henkilöstöryhmien edustajat ja työnantajan edustajat.

Toimiston organisaatio

Toiminnan ja vaikuttavuuden arviointi

Maakuntavaltuusto arvioi Keski-Suomen liiton toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista strategisesta näkökulmasta ja suhteessa maakuntaohjelmaan.

Tarkastuslautakunta arvioi talousarvioon kirjattujen tavoitteiden toteutumista valtuustolle vuosittain arviointikertomuksessa.

Maakuntahallitus seuraa ja ohjaa maakuntavaltuuston hyväksymän talousarvion, taloussuunnitelman ja toimintasuunnitelman tavoitteiden toteutumista ja vaikuttavuutta.

Toimintaa ohjaavan lainsäädännön edellyttämä seuranta ja arviointi on osa toimintaa. Jokainen työntekijä ja viranhaltija suorittaa asiantuntijaroolinsa kautta oman työskentelynsä jatkuvaa arviointia suhteessa lainsäädäntöön ja liiton toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin olemassa olevilla mittareilla ja välineillä.

Toimintasuunnitelma 2020–2022

Maakuntavaltuusto hyväksyy talousarvion yhteydessä toiminnan edellyttämien määrärahojen, tuloarvioiden ja talouden tavoitteiden lisäksi myös suunnitelmakauden toiminnan tavoitteet.

Suunnitelmakauden toiminnallisista päätavoitteista kolme ensimmäistä tavoitetta on kuvattu tässä luvussa ja talouteen liittyvä neljäs tavoite luvussa Talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2020–2022.

Suunnitelmakauden tavoitteet

Keski-Suomen liiton toiminnan tavoitteet vuosille 2020–2022:

1. Aluekehittäminen luo hyvinvointia ja elinvoimaa
2. Keski-Suomen liitto on osaava ja ennakoiva verkostovaikuttaja ja maakunnan edunvalvoja
3. Maakunnallisen yhtenäisyyden ja identiteetin vahvistaminen
4. Liiton taloudellisten toimintaedellytysten turvaaminen

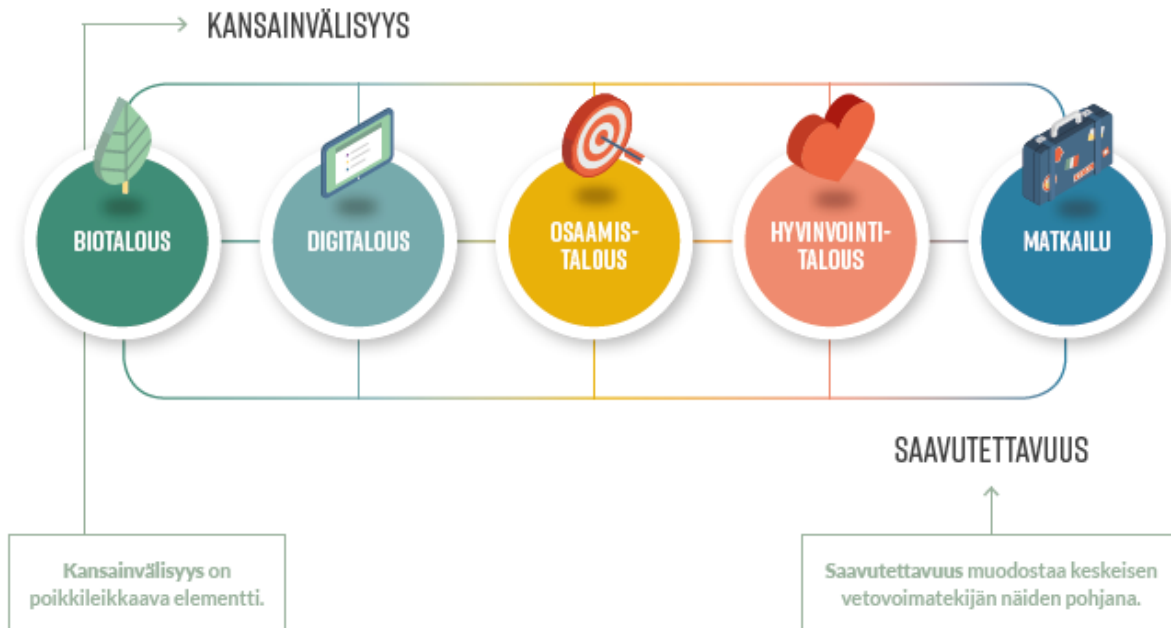
Seuraavissa kappaleissa kuvataan liiton toimintaa kolmen ensimmäisen päätavoitteen mukaan ryhmiteltynä. Kukin päätavoite on jaoteltu pienempiin tavoitteisiin ja näille tavoitteille on kirjattu taulukkomuotoon toimenpiteet ja mittarit talousarviovuodelle 2020.

Aluekehittäminen luo hyvinvointia ja elinvoimaa

Keski-Suomi 2040 -maakuntasuunnitelma, maakuntakaava, maakuntaohjelma ja sen toimeenpanosuunnitelma sekä liikennejärjestelmäsuunnitelma linjaavat liiton toiminnan sisältöjä suunnittelukaudella. Toiminnalla tähdätään maakunnan hyvinvoinnin, elinvoimaisuuden ja menestymisen edistämiseen.

Keski-Suomen maakuntaohjelman 2018–2021 tavoitteeksi määritettiin Keski-Suomeen 10 000 uutta yksityisen sektorin työpaikkaa, 2 000 uutta yritystä, 2 miljardia euroa lisää vientituloja sekä yksityisen puolen tutkimus & kehitys & innovaatio (T&K&I) -panostusten nostaminen 60 prosenttiin koko maakunnan panostuksesta vuoteen 2021 mennessä.

Maakuntaohjelmassa tunnistetut viisi strategista kärkeä ohjaavat aluekehitystyötämme. Bio-, digi-, osaamis- ja hyvinvointitalous sekä matkailu muodostavat aluekehityksen ytimen ja maakuntakaavan aluerakenne tälle vahvan kasvualustan. Tämä näkyy muun muassa hanketoiminnan kohdentamisessa sekä toimenpidevalikoimissa. Strategiset kärjet limittyvät toisiinsa ja niiden väliset yhdyspinnat ovat aluekehittämisen keskiössä.

Maakuntaohjelman strategiset kärjet

Aluekehittämistemme on laaja-alaista, asioita kokonaisvaltaisesti tarkastelevaa, verkostomaista yhteistyötä ja kumppanuutta. Hyödynnämme aluekehittämisessä paikkatietopohjaista seuranta- ja maakunnan tulevaisuusryhmän ennakointityötä sekä maakunnan vahvuuksia.

Maakuntakaavoitus on keskeinen osa aluekehittämistä. Keski-Suomen strateginen maakuntakaava tukee maakuntaohjelman kärkiä kehittämisperiaatteilla, aluevarauksilla ja alueen erityispiirteitä kuvaavilla merkinnöillä. Keski-Suomen liitto tukee aktiivisesti jäsenkuntia maankäyttökysymyksissä maakuntakaavan pohjalta. Kaavoitus on rullaavaa eli mahdollisiin muutostarpeisiin jatkuvasti reagoivaa.

Hanketoiminta

Keski-Suomen liitto myöntää rahoitusta kehittämishankkeille, joiden avulla kehitetään Keski-Suomen strategisten kärkien mukaista toimintaa maakunnassa. Rahoituslähteitä ovat Euroopan unionin Suomen rakennerahasto-ohjelma ja Keski-Suomen kehittämisrahasto. Näiden lisäksi Rinteen hallitus on päättänyt käynnistää vuonna 2020 uuden kansallisen aluekehitysinstrumentin (alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemiseen tarkoitetun määrärahan), mutta sen tarkka käynnistymisajankohta sekä rahoitusmäärät eivät ole vielä tiedossa.

Suomen rakennerahasto-ohjelman EAKR-rahoitus on keskeinen aluekehittämisen rahoitustyökalu Keski-Suomessa. Keski-Suomen liiton EAKR-rahoituksella vahvistetaan ennen kaikkea Keski-Suomen älykkään erikoistumisen kärkiä. Panostuksia kohdistetaan Keski-Suomen strategiassa tunnistettuihin kärkialoihin, uusimman tiedon ja taidon tuottamiseen ja hyödyntämiseen. Rahoituksesta 25 prosenttia tulee suunnata hankkeisiin, joilla edistetään vähähiilisen teknologian kehittämistä ja sen käyttöä. Koska EU on ohjeistanut, että ohjelmakauden rahat tulee myöntää etupainotteisesti, käynnissä olevan ohjelmakauden osalta Keski-Suomen liiton EAKR-rahoitus tulee todennäköisesti myönnettyksi vuoden 2019 loppuun mennessä. Näin ollen vuonna 2020 jaettavaa kehittämisrahaa on huomattavasti vähemmän kuin ohjelmakauden muina vuosina.

Keski-Suomen kehittämisrahastosta tuetaan pienempiä strategisten kärkien mukaisia hankkeita ja yhteistyösopimuksia, jotka vahvistavat maakunnan kilpailukykyä, edistävät Keski-Suomen strategian toteutumista tai lisäävät maakunnan näkyvyyttä ja vetovoimaa.

Keski-Suomen liiton omat hankkeet:

CIRCWASTE-hanke (Life IP 2016–2023) konkretisoi erityisesti jätteisiin ja sivuvirtoihin liittyvää kiertotaloutta. Yhteistyötä tehdään laajasti alueen yritysten, julkisten toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Osana hanketta edistetään muun muassa Keski-Suomen biokaasuekosysteemiä.

CREADIS3-hankkeen (Interreg Europe, 2017–2021) tavoitteena on alueellisten politiikka- ja toimenpideohjelmien linjaus siten, että ne tehokkaammin tunnistavat luovan talouden mahdollisuudet synnyttää innovaatioita ja taloudellista kehitystä strategian kärkiteemoissa. Keski-Suomessa keskiössä on biotalous, erityisesti keskisuomalaisen elintarviketuotannon tunnetuksi tekeminen ja brändin vahvistaminen. Tavoitteen toteuttamiseksi hankkeessa laadittiin partneriverkostosta saatujen hyvien käytäntöjen pohjalta toimintasuunnitelma, jota toteutetaan vuosina 2020–2021.

RDI2Club-hanke (Interreg Itämeri 2017–2020) keskittyy harvaan asuttujen alueiden biotalouden kehittämiseen, kohteena erityisesti PK-yritykset ja niiden innovaatiot. Keski-Suomen liiton lisäksi tässä hankkeessa ovat mukana JAMK ja SSYP Oy.

BalticForBio-hanke (Interreg Itämeri 2017–2020) mahdollistaa aluekehittämisen ja erityisesti metsävaroihin liittyvän biotalouden kauemmaksi suuntautuvien ennusteiden tekemisen.

Thematic Trail Trigger -hankeessa (Interreg Europe 2018–2022) rakennetaan yhdeksän partnerin yhteistyönä malleja alueellisten strategioiden kestäväan matkailuun ja liikkumiseen sekä kulttuuri- ja luonnonperintöön liittyvien tavoitteiden toimeenpanoon. Hanke toteuttaa erityisesti Keski-Suomen strategian matkailuun ja hyvinvointiin ja maakuntakaavan vetovoima-alueisiin ja matkailun aluerakenteeseen liittyviä tavoitteita. Vuonna 2020 hanke tuottaa sidosryhmä- ja partneriyhteistyönä toimintasuunnitelman, jonka toteutumista seurataan vuosina 2021–22.

Täsmäapua Keski-Suomen kuntien ilmastotyöhön (ympäristöministeriö 2019–2020) on vuoden mittainen hanke, jonka tavoitteena on tehdä ilmastotyöstä systemaattinen osan kuntien toimintaa ja kasvattaa keski-suomalaisten kuntien ilmasto-osaamista.

Suunnitelmakauden toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
Maakunnan kehittäminen viiden strategisen kärjen mukaisesti.	Maakuntaohjelman toimeenpano toimintasuunnitelman mukaisesti. Liitto toimii aktiivisesti ja innovoivasti verkostovaikuttajana maakuntaohjelman tavoitteiston mukaisesti.	Keski-Suomen aluetalouden seuranta välineinä mm. Keski-Suomen Aikajana, työllisyyskatsaus, väestökatsaus. Sidosryhmiltä saatu palaute.
Aluekehittämisen toimintaympäristön analyysi.	Teemme arvion maakuntaohjelmasta ja strategisista kärjistä. Arvioimme maakuntastrategian päivittämisen tarpeen.	Laadittu vertaisarviointi maakuntaohjelmasta.

Hankerahoituksen kohdentaminen 90-prosenttisesti maakuntaohjelman viiden strategisen kärjen mukaisesti.	Hankeryhmä varmistaa hankerahoituksen kohdentumisen strategisille kärjille.	Hankerahoituksen prosentuaalinen kohdentuminen.
Valmistautuminen uuteen ohjelmakauteen ja välittävänä toimielimenä toimimiseen. Tavoitteena on, että Keski-Suomen rahoitusosuus perustuu todellisiin alueiden kehittyneisyyseroihin.	Laadimme rakennerahaston toiminnan hallinnon ja valvonnan järjestelmäkuvauksen (HVJ). Tuotamme sisältöä ohjelmatyöhön. Pyrimme vaikuttamaan kansallisiin rahoituslinjauksiin.	Keski-Suomen liiton HVJ-kuvaus valmis. Kansallinen ohjelmatyö ja rahoitusraami.
Ohjelmakauden 2014-2020 päättäminen.	Rahoituskehiksen käyttäminen. Ohjelmakauden toiminnan ja tulosten arviointi.	Ohjelmakauden loppuraportointi.
Rullaava, jatkuvasti päivittyvä maakuntakaavoitus.	Tunnistamme aluerakenteen päivitystarpeet maakuntakaavassa. Teemme tarvittavat toimenpiteet rullaavassa maakuntakaavaprosessissa.	Maakuntakaavaa on päivitetty rullaavassa prosessissa tunnistettujen tarpeiden mukaisesti.
Maakunnallisen liikennejärjestelmätöön kehittäminen ja Keski-Suomen keskeisten liikennehankkeiden edistäminen.	Päivitämme maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja viimeistelemme liikenneasioiden verkkosivuston. Vaikutamme valtakunnallisen 12-vuotisen liikennejärjestelmän sisältöihin.	Maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on valmis kesäkuuhun mennessä. Liikenneasioiden verkkosivusto on käytössä. Maakunnan keskeiset liikenneinfrahankkeet ovat mukana valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa.
Maakunnallisen ilmasto-ohjelman toimeenpano	Maakunnallisen ilmastotyön aktiivointi ja siihen tarvittavien henkilöstöresurssien turvaaminen Ilmastotyöapu kunnille: maakunnalliset tapahtumat ja työpajat. Asiantuntijatapaamiset.	Kunnissa käynnistyneet ilmastotoimenpiteet. Tapahtumien ja tapaamisten määrä ja vaikuttavuus.
Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen.	Tilannekuvan rakentaminen metsien käytön ja monimuotoisuuden yhteensovitukseen.	Tilannekuva metsäluonnon monimuotoisuudesta. Metsäluonnon monimuotoisuus maakuntakaavassa.

Suunnitelmakauden toiminnalliset tavoitteet, strategiset kärjet

Biotalous:

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
Uusien, korkeamman jalostusarvon tuotteiden kehittämisen tukeminen ja yritysten yhteistyön tukeminen kehittämissyöissä.	Toimijoiden verkottaminen T&K&I -hankkeiden tekemiseen.	Uusien kehittämishankkeiden käynnistyminen.
Puurakentamisen klusteri, jossa julkinen ja yksityinen sektori jakavat yhteisen tilannekuvan ja tavoitteet.	Puurakentamisen aktivointityö maakunnassa. Yhteistyön edistäminen.	Puurakentamisen klusterityö on käynnistynyt.
Kiertotalouden ja resurssiviisauden edistäminen.	Jätteisiin ja kiertotalouteen liittyvän Circwaste -tiekartan toimeenpano. Yhteistyön aktivointi. Osallistuminen kansallisiin verkostoihin.	Circwaste-tiekartta on käytössä. Yhteistyötapahtumat, työpajat ja koulutukset.
Uusiutuvan energian tuotannon ja käytön edistäminen.	Uusiutuvan energian tuotannon ja kulutuksen edistämistyö yhdessä kuntien ja yritysten kanssa.	Fossiilisten polttoaineiden käytön suhteellinen osuus on vähentynyt (Keski-Suomen kasvihuonekaasupäästöt, SYKE).
Paikallisen, monipuolisen elintarviketuotannon edistäminen ja lähiruuan käytön lisääminen. Paikallisen jatkojalostuksen näkyvyyden lisääminen.	Lähiruuan käytön edistäminen erityisesti julkisella sektorilla.	Julkisen sektorin lähiruuan käyttö on lisääntynyt.
Biotalousnäkyvyyden ja toimijoiden välisen yhteistyön lisääminen.	Aktiivinen viestintä. Eri toimijoiden yhteistyön edistäminen.	Medianäkyvyys (perinteinen ja some). Keski-Suomen biotalouden ekosysteemi on vahvistunut.

Digitalous:

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
Healthcare Cyber Range -ympäristön hyödyntäminen terveydenhuollon digitaalisten ympäristöjen tutkimisessa ja kehittämisessä muuttuvassa toimintakentässä.	Toimijoiden verkottaminen tuotekehityshankkeiden tekemiseen. Osallistuminen ohjausryhmätöihin.	Healthcare Cyber Range -ympäristö on käytössä.
Kansainvälisen yhteistyön kehittäminen.	Osallistumme aktiivisesti kansainväliseen toimintaan ECSO:n (European Cyber Security Organisation) verkoston kautta.	Kansainväliset tapahtumat ja asiantuntijatapaamiset.
Jyvsectecin FINCSC -kyberturvallisuussertifikaatin vientimahdollisuuksien edistäminen erityisesti EU:n markkinoille.	Tuomme esille ja markkinoimme kyberturvallisuussertifikaattia kansainvälisissä verkostoissa.	FINCSC-kyberturvallisuussertifikaatin käyttö on lisääntynyt.

Uuden yritystoiminnan kasvun edistäminen kyberturvallisuudessa.	Toimijoiden verkottaminen ja kehittämishankkeet.	Syntyneet kehittämishankkeet ja toimijaverkostot.
Data-analytiikan osaamisen kehittäminen.	Toimijoiden verkottaminen ja kehittämishankkeet.	Syntyneet kehittämishankkeet ja toimijaverkostot. Alan osaaminen maakunnassa on kehittynyt.
4D-teknologian kehittämisen edistäminen ja 3D-tulostuksen käytön edistäminen biomateriaalien tulostamisessa.	Toimijoiden verkottaminen ja kehittämishankkeet.	Syntyneet kehittämishankkeet ja toimijaverkostot. Teknologioiden käyttö on lisääntynyt.
Robottiikan ohjelmistokehityksen ja kyberturvallisuusratkaisujen edistäminen.	Toimijoiden verkottaminen ja kehittämishankkeet.	Syntyneet kehittämishankkeet ja toimijaverkostot. Alan osaaminen on kehittynyt ja teknologian käyttö maakunnassa on lisääntynyt.

Osaamistalous:

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
Uudet ratkaisut yritysten ja tutkimusorganisaatioiden entistä tiiviimmälle yhteistyölle.	Osallistumme uusien mallien kehittämiseen, jossa yritykset ja T&K&I kohtaavat.	Uusia ratkaisuja on otettu käyttöön.
Maakunnan tärkeimpien potentiaalisten kasvuekosysteemien ja kehitysalustojen tunnistaminen sekä niiden toimintamallien luominen.	Tuemme vähintään kahden kasvuekosysteemin mallinnusta.	Kaksi kasvuekosysteemin mallinnusta on syntynyt.
Osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen työelämän ja koulutuksen yhteistyön kautta.	Osallistumme koulutuksen uusien mallien kehittämiseen ja näkyväksi tekemiseen oppilaitosten kanssa.	Uudet koulutusmallit. Joustaviin koulutusmalleihin osallistuvien yritysten ja opiskelijoiden määrä.
Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen seutukunnille.	Osallistumme seudullisen koulutustarjonnan kehittämiseen (seutu-hubit).	Seutu-hubien toiminnan määrä ja vaikuttavuus.
Yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen vahvistaminen sekä maakunnallisen startup- ja kasvuyritystoiminnan kehittäminen.	Osallistumme yrittäjyysopintojen, yritys ympäristöjen, kasvuyritysten ja startup-toiminnan kehittämiseen.	Yrittäjyysopintojen ja kasvuyrityspalveluiden kehittyminen. Startup-toiminnan lisääntyminen.
Oppimiseen pohjautuvan liiketoiminnan kasvun tukeminen.	Selvitämme koulutusliiketoiminnan laajentamismahdollisuuksia.	Koulutusliiketoiminnan kehittyminen.
Edistämme pelillistämistä, pelikehitystä ja peliliiketoimintaa.	Osallistumme peliliiketoiminnan kehittämiseen.	Peliliiketoiminnan kasvu.

Hyvinvointitalous:

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
Hyvinvoinnin kärkimaakunnan brändin vahvistaminen. Osaamiskeskittymän rakentamisen ja valittujen painopisteiden vahvistuminen.	Osallistumme Keski-Suomen Hyvinvoinnin Osaamiskeskittymän (KeHO) toimintaan ja sen kehittämiseen. Kansainvälinen verkottuminen. Laadimme Keski-Suomen ensimmäisen maakunnallisen hyvinvointiohjelman vuosille 2021-2024 kuntien hyvinvointikertomusten perustaksi.	Hyvinvoinnin kärkimaakunnan brändi on vahvistunut. Hyvinvoinnin osaamiskeskittymän toiminnan arviointi, näkyvyys ja tunnettuus. Maakunnallinen hyvinvointiohjelma valmis syksyllä 2020.
Maakunnan terveyden, hyvinvoinnin ja liikunnan kehitysalustojen kehittäminen.	Osallistumme kehitysalustojen suunnittelutyöhön.	Kehittämistoimet ja hankkeet.
Kuntoutuksen osaamiskeskittymän kehittäminen ja alueen tiiviimpi yhteistyö sekä lisääntyvä alan liiketoiminta.	Yhteistyön edistäminen eri toimijoiden kesken.	Alan liiketoiminnan kehittyminen. Kansallinen näkyvyys.
Hyvinvointialan liiketoiminnan kasvattaminen ja uusien yritysten synnyn edistäminen.	Osallistumme hyvinvointialan yritysten palvelujen kehittämiseen.	Toiminnan arviointi ja yritystoiminnan analyysi.

Matkailu:

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
Yhteisen näkemyksen luominen Keski-Suomen matkailun tavoitteista ja tarvittavista kehittämis-toimenpiteistä.	Osallistumme matkailustrategia-työhön. Järjestämme tilaisuuksia ja workshopeja matkailualan toimijoille.	Keski-Suomen uusi matkailustrategia 2021-2015 valmistuu 2020.
Keski-Suomen osallistuminen Lakeland-yhteistyöhön.	Osallistumme aktiivisesti hankkeen ohjaus- ja strategiaryhmien toimintaan.	Keski-Suomen kansainvälisten matkailijoiden ja yöpymisvuorokausien määrä.
Matkailun näkyvyyden ja merkityksen lisääminen ja toimialan maakunnallisen yhteistyön kehittäminen.	Toimitamme Keski-Suomen matkailun uutiskirjeitä. Järjestämme Keski-Suomen matkailun vuosittaisen ajankohtaisseminaarin. Koordinoimme kuntien yhteistyötä. Osallistumme Keski-Suomen matkailuhallituksen toimintaan.	Keski-Suomen matkailun uutiskirjeiden määrä ja kirjeiden avausprosentit. Tilaisuuksien ja tapahtumien osallistujamäärät.
Monimuotoisen hyvinvointi-, terveys-, liikunta- ja luontomatka-tilun tuotteistaminen.	Edistämme kansallispuistojen ja matkailureitistöjen sekä niiden palveluiden kehittämistä.	Kehittämishankkeet palveluiden ja reitistöjen kehittämiseksi, kansallispuistojen kävijämäärä ja tunnettavuus.

Keski-Suomen liitto on osaava ja ennakoiva verkostovaikuttaja ja maakunnan edunvalvoja

Keski-Suomen liiton ydintoimintaa on verkostomainen vaikuttamis- ja kehittämistoiminta Keski-Suomen yhteisten tavoitteiden puolesta.

Vaikuttaminen ja edunvalvonta

Keski-Suomen liitto vaikuttaa ja ajaa Keski-Suomen etua ja vahvistaa maakunnan sisäistä yhteistä ymmärrystä siitä, milloin minkäkin vaikuttamisteeman puolesta toimimiselle on paras ajankohta. Keski-Suomen vaikuttamistyötä ohjaa ajassa päivittyvä vaikuttamissuunnitelma. Viestintä nivoutuu tiiviisti maakunnan vaikuttamistyöhön ja edunvalvontaan.

Keski-Suomen liitto ylläpitää ja kehittää maakunnan vaikuttamisen keskeisiä strategisia kumppanuuksia. Keski-Suomen liiton edustajat osallistuvat maakunnan kehittämisen kannalta merkityksellisiin kansallisiin ja kansainvälisiin työryhmiin ja yhteistyöelimiin. Vaikutusmahdollisuuksina hyödynnetään suorat kontaktit sekä erilaiset kuulemiset esimerkiksi valiokunnissa ja muissa työryhmissä. Länsi-Suomen Eurooppa-toimisto (West Finland European Office, WFEO) toimii liiton paikallistoimistona Brysselissä. Yhteistyö WFEO:n kanssa on tiivistä. Lisäksi järjestetään tapaamisia ja kutsutaan edunvalvonnan kannalta keskeisiä tahoja Keski-Suomeen.

EU- ja kansainvälisellä tasolla Keski-Suomen liitto vaikuttaa ja ajaa Keski-Suomen etua myös erilaisten verkostojen ja jäsenyyksien kautta. Liitto on Euroopan kyberturvallisuusorganisaation (ECISO), Euroopan alueiden ja energiatoimistojen järjestön (FEDARENE), IQ net -verkoston, Suomalais-Venäläisen kauppakamarin jäsen sekä ECHAlliancen (European Connected Health Alliance) jäsen.

Vaikuttamistyön ajankohtaisia teemoja käsitellään kansanedustajakokouksissa ja kunnanjohtajakokouksissa, maakunnan yhteistyöryhmässä sekä Keski-Suomen liiton järjestämissä sidosryhmätapahtumissa. Maakuntahallitus seuraa vaikuttamissuunnitelman ajantasaisuutta. Vaikuttamista tehdään yhteistyössä muiden keski-suomalaisten toimijoiden kuten elinkeinoelämän, järjestöjen ja oppilaitosten kanssa. Keski-Suomen liitto jatkaa yhteistyötä järjestöjen ja maakunnan kumppanuuspöydän kanssa ja omalta osaltaan tukee kumppanuuspöydän tavoitetta kytkeä toimintaan maakunnallisia hyvinvoinnista ja terveyden edistämisestä vastaavia viranomaisia.

Viestintä ja markkinointi

Viestinnän ja markkinoinnin kokonaisuudella pyritään kasvattamaan luottamusta ja kiinnostusta Keski-Suomen tulevaisuutta kohtaan sekä profiloimaan Keski-Suomen liittoa keskeisenä ja asiantuntevana matkaoppaana Keski-Suomen tulevaisuuteen.

Verkkosivusto keskisuomi.fi on Keski-Suomen liiton viestinnän ja markkinoinnin keskeinen kanava. Vuonna 2019 käynnistetty verkkosivustouudistus jatkuu. Pääsivusto ja temaattiset sivustot kootaan tunnistettavaksi kokonaisuudeksi. Sivusto saatetaan teknisesti ja visuaalisesti ajan tasalle. Tavoitteena on, että sivuston sisällöstä tulee nykyistä selkeämpiä ja ne vastaavat myös digitaalisten palveluiden tarjoamisen lainsäädäntöön kirjattuja saavutettavuusvaatimuksia.

Keski-Suomen liitolle luodaan uusi visuaalinen ilme. Visuaalisen ilmeen suunnittelussa huomioidaan digi- ja someviestinnän tarpeet ja niiden ensisijaisuus viestinnän toteutuksessa.

Organisaatioviestinnän kehitys jatkuu myös sisällöntuotannon puolella. Liiton asiantuntijoita rohkaistaan ja opastetaan aktiivisempaan ja suunnitelmallisempaan sisällöntuotantoon, mikä näkyy muun muassa organisaation blogeina, vlogeina, somenostoina ja asiantuntijuuden näkyvyytenä medioissa. Samalla vahvistetaan asiantuntijoiden osaamista selkeän ja saavutettavan sisällön tuottajina.

Keski-Suomen liiton toimintatapa on viestiä aktiivisesti ja oikea-aikaisesti. Liitto on aktiivinen sosiaalisessa mediassa ja verkossa. Tiedotteet ovat edelleen tärkeä viestintäkanava, jolla tavoitetaan median lisäksi suoraan useita keskeisiä sidosryhmiä. Lisäksi liitto lähettää eri teemoihin keskittyviä uutiskirjeitä. Tavoitteena on saada viestimme näkyviin monipuolisesti eri medioissa.

Tiedolla johtaminen ja ennakointi

Keski-Suomen liiton toiminnassa tiedolla sekä tiedon jakamisella ja hyödyntämisellä on erityinen asema. Olennaisen tiedon tunnistaminen ja analysointi sekä oikea-aikainen viestintä tukevat toimintaa, vaikuttamista ja päätöksentekoa.

Keski-Suomen liiton asiantuntijoiden monialainen osaaminen ja tietopääoma kanavoituvat maakuntaan erityisesti verkostovaikuttamisen kautta. Keski-Suomen liitto on myös merkittävä aluetiedon tuottaja ja tulkitsija. Seuraamme aktiivisesti toimintaympäristömme kehitystä ja teemme havaintoja tulevasta yhdessä kumppaneidemme kanssa. Maakunnan tilannekuvan luomiseksi kokoamme ja analysoimme tuoreimpia tilastotietoja ja tutkimuksia sekä laadimme ja tilaamme selvityksiä kulloisenkin tarpeen mukaan. Muutosvalmis ja uudistumiskykyinen organisaatio ja alue edellyttävät ajantasaisen tilannekuvan rinnalle tietoa tulevaisuudesta. Ennakointitiedon aktiivisena tuottajana ja keskustelun herättäjänä toimii Keski-Suomen liiton koordinoima maakunnallinen tulevaisuusryhmä. Ennakointi on ennen kaikkea tulevaisuuden ilmiöiden ja heikkojen signaalien havainnointia ja pohdintaa siitä, mitä ne merkitsevät Keski-Suomessa. Keski-Suomen tulevaisuusryhmä seuraa säännöllisesti muun muassa maakunnan toimintaympäristön skenaarioita, arvioi kehityksen suuntaa sekä ennakoii muutostarpeita ja mahdollisuuksia.

Alue- ja ennakointitietoa hyödynnetään Keski-Suomen liiton oman toiminnan suuntaamisessa ja tuetaan sidosryhmien käyttöön. Tiedosta viestitään verkkosivuilla, uutiskirjeissä, blogeissa, tietokatsauksissa (esim. Keski-Suomen Aikajana, kuntatietokoosteet) sekä sidosryhmätapaamisissa ja tapahtumissa kuten tulevaisuusfoorumeissa.

Osaava ja monitaitoinen henkilöstö

Keski-Suomen liiton toimintatapojen ja toimintaympäristön muutokset jatkuvat ja henkilöstöltä vaaditaan edelleen muutosjoustavuutta, kun Keski-Suomen liitto muuttaa huhtikuun alussa uusiin toimitiloihin. Uusi toimitila tulee olemaan monitoimitila, mikä edellyttää henkilöstöltä uusien työskentelytapojen omaksumista. Uusien työskentelytapojen yhteydessä päivitetään muun muassa etätöiden tekemisen säännöt.

Henkilöstön työskentelyyn tulee muutoksia myös taloushallinnon ulkoistamisen myötä. Ulkoistaminen muuttaa hallintotyön prosesseja koko organisaatiossa, mutta talous-, palkka- ja henkilöstöhallinnon tehtäviä tekevien työntekijöiden tehtävänkuviiin muutos vaikuttaa suuresti.

Henkilöstön kehittämisellä on jatkuvassa muutostilanteessa suuri merkitys. On tärkeää kartoittaa henkilöstön osaamiset ja kehittämistarpeet ja sovittaa henkilöstön osaaminen ja työtehtävät mahdollisimman hyvin yhteen. Osaamisen kehittämistarpeita kartoitetaan kaiken aikaa työn ohessa, mutta erityisesti esimiehen kanssa vuosittain pidettävissä onnistumiskeskusteluissa. Oikea osaaminen vaikuttaa positiivisesti niin henkilöstön työhyvinvointiin kuin toiminnan tuloksellisuuteenkin.

Suunnitelmakauden toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
Keski-Suomen edunvalvonta ja vaikuttamistyö on aktiivista. Yhteistyön lisääntyminen vaikuttamisasioissa.	Tapaamiset, strategisten kumppanuuksien ylläpitäminen, kansallisiin ja kansainvälisiin työryhmiin ja yhteistyöelimiin osallistuminen. Maakunnan sisäisten vaikuttajataapaamisten järjestäminen.	Tapaamisten, strategisten kumppanuuksien ylläpitämisen, kansallisiin ja kansainvälisiin työryhmiin ja yhteistyöelimiin osallistumisen seuranta. Maakunnan vaikuttajien keskinäisten tapaamisten määrä.
Keski-Suomen liiton verkkosivuston ja visuaalisen ilmeen uudistaminen vuonna 2020.	Toteutetaan uudistus.	Keski-Suomen liitolla on uusittu verkkosivustokokonaisuus ja visuaalinen ilme.
Alue- ja ennakoititiedon tuottaminen sidosryhmien käyttöön.	Viestimme alue- ja ennakoititiedosta verkkosivuilla, uutiskirjeissä, blogeissa, tietokatsauksissa (esim. Keski-Suomen Aikajana, kuntatietokoosteet) sekä sidosryhmätapaamisissa ja tapahtumissa (esim. tulevaisuusfoorumi).	Alue- ja ennakoititiedon jakamisessa on hyödynnetty laajasti eri viestintäkanavia. Vuosittain on järjestetty kaksi tulevaisuusfoorumiä. Näkyvyys mediassa.
Alue- ja ennakoititiedon hyödyntäminen Keski-Suomen liiton oman toiminnan suuntaamisessa.	Käytämme tuoreinta alue- ja ennakoititietoa Keski-Suomen liiton aluekehittämistoimissa ja strategisten kärkien edistämisessä. Vahvistamme aluekehittämisen uudistavaa otetta ennakoititiedolla. Vertaamme aluetietoa asetettuihin strategiaan tavoitteisiin.	Käytössämme on tuorein Keski-Suomea koskeva alue- ja ennakoititieto. Aluekehittämisen toimissa ja strategisten tavoitteiden seurannassa on hyödynnetty tarkoituksenmukaisella tavalla tuoretta aluetietoa.
Henkilöstösuunnitelman laatiminen. Varautuminen uuteen ohjelma-kauteen.	Kartoitamme henkilöstön osaamisen ja päivitämme tehtäväkuvat muuttuneiden tehtävien mukaisiksi.	Tehtäväkuvat päivitetty. Henkilöstösuunnitelma laadittu. Välittävänä EU-toimielimenä toimimisen edellytykset täyttyvät.
Varmistamme työssä onnistumisen.	Jokainen työntekijä käy onnistumiskeskustelun esimiehen kanssa.	Onnistumiskeskustelut käyty.
Keski-Suomen liiton toimintakulttuurin kehittäminen.	Luomme ja otamme käyttöön uudet pelisäännöt.	Toimiva arki uusissa toimitiloissa.
Henkilöstön työssä tarvitseman osaamisen turvaaminen.	Kartoitamme osaamiset. Hankimme tarvittavaa lisäosaamista.	Kehittämistarpeet on tunnistettu. Koulutuksiin osallistumiset.

Maakunnallisen yhtenäisyyden ja identiteetin vahvistaminen

Perinteisesti alueellinen identiteetti tarkoittaa yhteistä, jaettua tulkintaa prosessista, jonka tuloksena alueesta tulee vakiintunut ja tunnistettava käsite. Kulttuurisesti Keski-Suomella ei ole vahvaa heimoidentiteettiä, mikä ei kuitenkaan tarkoita, että Keski-Suomella ei olisi identiteettiä lainkaan. Vahvan heimoidentiteetin puute on maakunnan vahvuus. Mielikuvatutkimuksissa Keski-Suomi on koettu henkisesti avoimeksi ja suvaitsevaisiksi - tänne on helppo tulla, täällä on tilaa kaikille ja täällä on hyvä elää.

Keski-Suomea arvostetaan eheänä ja sopuisana maakuntana, jolla on selkeä maakuntakeskus Jyväskylä, hyvät valtionhallinnon palvelut ja laajan päivityksen sairaala. Toimintaympäristössä on kuitenkin tunnistettavissa useita osatekijöitä, jotka voivat murentaa maakunnan yhtenäisyyttä ja me-henkeä. Tällaisia ovat esimerkiksi aluekehityksen ja väestörakenteen voimakas eriytyminen maaseudulla ja kaupungissa, kuntien talousahdingon syveneminen sekä sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutoksen pitkittyminen. Maakunnan kokonaisuutta muuttaa hyvin konkreettisella tavalla Kuhmoisten kunnan siirtyminen Pirkanmaalle 1.1.2021 alkaen.

Maakunnallinen yhtenäisyys ja identiteetti on osa Keski-Suomen liiton toimintakulttuuria. Niiden vahvistamista on pohdittu myös maakuntaudistuksen valmistelun yhteydessä ja käynnistettyä työtä jatketaan liiton toimesta. Vuonna 2020 Keski-Suomen liitto kokoaa toimintasuunnitelman, jossa hyödynnetään aiheesta aiemmin hankittu tietämys. Tavoitteena on vahvistaa yksilöiden ja kuntien kokemusta keskisuomalaisuuden arvosta heille itselleen ja toiminnalleen. Keskisuomalaisuutta pyritään tuomaan esiin konkreettisin teoin ja uusien tavoin.

Tapahtumat ovat yksi konkreettinen keino maakunnallisen identiteetin ja pysyvyyden vaalimisessa. Keski-Suomen liitto järjestää yhteistyökumppaneidensa kanssa jo ainutlaatuisiksi perinteeksi muodostuneen Keski-Suomen foorumin ja risteilyn syyskuussa 2020. Tapahtumat toimivat Keski-Suomen kuntien poliittisten päättäjien, maakunnan eri organisaatioiden sekä elinkeinoelämän verkottajana. Foorumin ja laivalla järjestettävien seminaarien teemat nivoutuvat Keski-Suomen tulevaisuuteen ja maakuntahenkeen.

Muita maakuntaidentiteettiä ja yhtenäisyyttä vahvistavia tapahtumia, joissa Keski-Suomen liitto on mukana, ovat muun muassa keskisuomalaistaustaisten vaikuttajien tapaaminen Helsingissä, Keski-Suomen päivä, maakuntaviesti, Keski-Suomen urheilugaala, maakunnallinen yrittäjäjuhla, Amazing Keski-Suomi ja puolivuosittaiset tulevaisuusfoorumit.

Suunnitelmakauden toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
Maakunnallisen yhtenäisyyden ja identiteetin vahvistaminen.	Kokoamme toimintasuunnitelman maakunnallisen yhtenäisyyden ja identiteetin vahvistamisesta sidosryhmiä kuunnellen. Osallistumme keskeisiin maakuntaidentiteettiä vahvistaviin tapahtumiin.	Toimintasuunnitelma on luotu vuoden 2020 aikana. Tapahtumaosallistumiset.
Keski-Suomen risteily kokoaa yhteen maakunnan päättäjiä ja Keski-Suomen liiton keskeisten sidosryhmien edustajia.	Järjestämme Keski-Suomen risteily yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa.	Keski-Suomen risteily on järjestetty syksyn 2020 aikana.

Talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2020-2022

Maakuntavaltuusto hyväksyy talousarviossa toiminnan edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä toiminnan ja talouden tavoitteet suunnitelmakaudelle. Talousarvio- ja taloussuunnitelma tulee laatia siten, että taloudelliset edellytykset liiton tehtävien hoitamiseen turvataan.

Tässä luvussa kuvataan talousarvion ja taloussuunnitelman keskeisten tunnuslukujen lisäksi talousarvion laadinnan yleisiä perusteita sekä suunnitelmakaudelle asetettua päätavoitetta, liiton taloudellisten toimintaedellytysten turvaaminen.

Talousarvion laadinnan yleiset periaatteet

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kunnalle talousarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi ja taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Jos taseeseen on kertynyt alijäämää, se tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Kunnan tulee päättää taloussuunnitelmassa yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjakona katetaan.

Kuntalain velvoitteet koskevat myös kuntayhtymiä.

Talousarvio muodostuu JHS 199 ohjeistuksen mukaisesti käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä rahoitus- ja investointiosasta.

Kuntayhtymän talousarvion ja taloussuunnitelman rakenne

Liiton taloudellisten toimintaedellytysten turvaaminen

Maakuntauudistuksen valmistelun päättyminen keväällä 2019 asetti maakuntien liitot uuden haasteen eteen. Liittojen toimintaa oli useamman vuoden pitkälti ohjannut monialaisen maakunnan valmistelu ja kun lähes kaikki kehittämisvoimavarat oli keskitetty tähän kehitystyöhön, oli oman toiminnan kehittäminen siinä sivussa minimaalista. Tämä näkyy muun muassa ICT-velkana myös Keski-Suomen liitossa, kun tarvittavien talous-, henkilöstö- ja asiakirjahallinnon tietojärjestelmien päivityksiin ei ole panostettu ajatellen, että tilanne päivitetään uudistuksen yhteydessä.

Maakuntauudistuksen valmistelun aikana Keski-Suomen liiton talousarviot on suunniteltu alijäämäisiksi ja näin muodostuneet alijäämät on suunniteltu katettavan peruspääomaa purkamalla uuden monialaisen maakunnan aloittaessa toimintansa. Alijäämäinen suunnittelu on ollut mahdollista, koska liiton maksuvalmius voidaan turvata purkamalla tarvittaessa sijoitusvarallisuutta (OP Private Strategy -rahastosijoitus). Tällä suunnittelulla jäsenkuntien maksuosuus on pystytty pitämään samalla tasolla vuodesta 2016 alkaen ja vuonna 2018 sitä jopa laskettiin 300 000 eurolla, vaikka samaan aikaan liitto kattoi maakuntauudistuksen valmisteluun liittyvät omavastuuosuuskustannukset.

Liiton henkilöstö on vuonna 2019 käynnistänyt toiminnan terävöittämissä ja työtä jatketaan myös vuonna 2020. Prosessin tarkoituksena on kartoittaa työn tekemisen tapoja ja tarpeita ja sitä kautta varmistaa tasapainon saavuttaminen myös taloussuunnittelussa.

Vuoteen 2020 ajoittuu kustannuksia sekä toivotuista että ei toivotuista muutoksista. Vuosi pitää sisällään muuton uusiin toimitiloihin, verkkosivujen ja visuaalisen ilmeen uudistuksen sekä talous- ja palkkahallinnon ulkoistamisen Monetra Keski-Suomelle. Nämä muutokset tuovat alkuvaiheessa mukanaan kustannuksia, mutta myös toimintavarmuutta ja taloudellista säästöä pitkällä aikavälillä, mikä on otettu huomioon taloussuunnitelmassa.

Keski-Suomen liitolla on merkittävä tehtävä maakunnan kehittäjänä. Siksi on tärkeää, että liiton taloudelliset toimintaedellytykset turvataan myös jatkossa. Tasapainoinen talous on yksi merkittävä turvatekijä. Jotta liiton talous on jatkossa tasapainoinen ja kunnat tuntevat, että kunnan maksuosuus on kohtuullinen, jatkamme toiminnan terävöittämistyötä ja talouden läpinäkyvyyden kehittämistä suunnitelmakaudelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Suunnitelmakauden toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
Käyttötaloussuunnitelman toteutuminen.	Kehitämme suunnitelman toteuttamisen seurantajärjestelmää ja raportointia.	Käyttösuunnitelma toteutuu.
Toimintamenojen ja toimintatulojen tasapainon saavuttaminen.	Jatkamme toiminnan terävöittämistyötä.	Toimintakatteen paraneminen siten, että tilikauden tulos on tasapainossa vuodesta 2021 alkaen.
Taloushallinnon ulkoistamisen vaikutuksen hyödyntäminen henkilöstömitoituksessa.	Päivitämme henkilöstön tehtävänkuvat taloushallinnon uusien toimintaprosessien mukaisiksi.	Tehtävänkuvamuutosten toteuttaminen. Yhden henkilötyövuoden vähennys suunnittelukauden aikana.

Talousarvio 2020

Keski-Suomen liiton talousarvio on laadittu kuntalain ja kirjanpitolain edellyttämällä tavalla. Talousarvioon varataan toiminnallisten tavoitteiden toteuttamisen edellyttämät toimintamenot ja toimintatulot, joilla rahoitustarve katetaan. Liiton toiminta rahoitetaan pääosin jäsenkunnilta perittävillä maksuosuuksilla. Maksuosuuksien määräytyminen on säädetty perussopimuksessa. Maakuntavaltuusto on linjannut vuosien 2020–2022 taloussuunnitelmassa vuoden 2020 jäsenkuntien maksuosuudeksi 3.366.000 euroa.

Talousarvion sitovuus

Talousarvion maakuntavaltuustoa sitova taso on tuloslaskelman mukaiset toimintatulot ja -menot, rahoitustulot ja -menot sekä vuosikate ja tilikauden ylijäämä / alijäämä.

Talousarvion maakuntahallitusta sitova taso on käyttötalousosan tulosityksiköiden toimintatulot ja -menot sekä toimintakatteet.

Talousarvion toimistoa sitova taso on käyttötalousosan henkilöstökulut, palveluiden ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat, avustukset sekä muut toimintamenot.

Kun maakuntavaltuusto on hyväksynyt talousarvion, maakuntahallitus käsittelee ja hyväksyy talousarvioon pohjautuvan käyttösuunnitelman vuodelle 2020. Käyttösuunnitelma laaditaan tulosityksiköittäin.

Tuloslaskelmaosa ja käyttötalousosa

Tuloslaskelmaosa osoittaa, kuinka tulorahoitus riittää kattamaan toimintamenot. Tilikauden toimintakate on suunniteltu negatiiviseksi ja tulorahoituksen ylittävä rahoitustarve tullaan kattamaan liiton OP Private Strategy -sijoitusta purkamalla.

TULOSLASKELMA JA KÄYTTÖTALOUS / Koko liitto	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TA 2019 - 2020	
				Muutos €	Muutos %
TOIMINTATULOT	5 915 827	3 624 500	3 829 900	205 400	6 %
Jäsenkuntien maksusuudet	3 066 000	3 366 000	3 366 000	0	0 %
Maksutulot	60 323	11 500	11 500	0	0 %
Tuet ja avustukset	2 789 504	247 000	452 400	205 400	83 %
TOIMINTAMENOT	-4 052 000	-3 987 500	-3 979 900	-7 600	3 %
Henkilöstömenot	-2 280 308	-2 288 000	-2 134 500	-153 500	-4 %
Palvelujen ostot	-2 906 588	-652 000	-869 600	217 600	35 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-50 505	-21 000	-28 000	7 000	32 %
Avustukset, sis. K-S kehittämisrahaston	-750 504	-784 000	-715 000	-69 000	-1 %
Muut toimintamenot	-258 325	-242 500	-232 800	-9 700	-5 %
TOIMINTAKATE	-330 403	-363 000	-150 000	213 000	21 %
Rahoitustulot ja -menot	-54	20 000	0		
Korkotulot	18	0	0		
Muut rahoitustulot	0	20 000	0		
Korkomenot	-72	0	0		
Muut rahoitusmenot	0	0	0		
VUOSIKATE	-330 456	-343 000	-150 000	193 000	25 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0		
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0		
TILIKAUDEN TULOS	-330 456	-343 000	-150 000	193 000	-24 %
Rahastojen lisäys (-)	-750 000	-750 000	-700 000		
Rahastojen vähennys (+)	719 406	750 000	700 000		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-361 050	-343 000	-150 000	-193 000	-25 %

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Toimintakate %	-6 %	-10 %	-4 %
Vuosikate / Poistot %	0 %	0 %	0 %
Kertynyt ylijäämä / alijäämä 1000 €	-36	-379	-529

Käyttötalousosa tulosityksiköittäin

Keski-Suomen liiton toiminta jakautuu seuraaviin tulosityksiköihin:

- Luottamushenkilöhallinto
- Toimisto
- Projektit

Perussopimuksen mukaan kunnat rahoittavat maksuosuuksilla liiton varsinaisen toiminnan eli luottamushenkilöhallinnon ja toimiston toimintamenot sekä Keski-Suomen kehittämisrahaston varauksen.

Luottamushenkilöhallinnon budjetissa on varauduttu luottamushenkilöiden palkkiosäännön mukaisiin korvauksiin sekä Kuntaliiton yhteistyösopimukseen ja EU:n alueellisten organisaatioiden jäsenmaksuihin.

Liiton toimiston henkilöstömäärä on tällä hetkellä 27 henkilöä. Toimiston toimintamenoista 54,2 % muodostuu palkoista, 21,7 % avustuksista, joista 21,3 % kohdentuu Keski-Suomen kehittämisrahastoon, 18,7 % palveluiden ostoista sekä 5,3 % aineista, tarvikkeista ja tavaroista sekä muista toimintamenoista.

Keski-Suomen kehittämisrahastoa kartutetaan jäsenkuntien maksamista kuntaosuuksista 700.000 euroa. Kehittämisrahastosta tuetaan pienempiä strategisten kärkien mukaisia hankkeita ja yhteistyösopimuksia, jotka vahvistavat maakunnan kilpailukykyä, edistävät Keski-Suomen strategian toteutumista tai lisäävät maakunnan näkyvyyttä ja vetovoimaa.

Projektit-tulosityksikköön kuuluvat liiton itse hallinnoimat hankkeet. Nämä hankkeet eivät ole jäsenkuntien maksuosuudella rahoitettavaa toimintaa omarahoitusosuutta lukuun ottamatta. Talousarviossa tulosityksikölle on arvioitu hankkeiden ulkopuolisena rahoituksena toimintavuoden aikana saatavat toimintatulot ja toimintamenoihin vastaavasti arvio toimintavuodelle kohdentuvista kustannuksista, jotka voidaan kattaa projektirahoituksella.

Hankkeiden tulot ja menot ovat pääsääntöisesti yhtä suuret, mutta ne eivät aina kohdennu tasan toimintavuosille, millä on vaikutusta niin talousarvioon ja taloussuunnitelmaan kuin tilinpäätökseenkin. Hankkeiden edellyttämät omavastuuosuudet pyritään kattamaan kehittämisrahaston kautta.

KÄYTTÖTALOUSOSA TULOSYKSIKÖIT- TÄIN	Luottamus- henkilöhallinto	Toimisto	Projektit
TOIMINTATULOT	15 000	3 382 500	432 400
Jäsenkuntien maksuosuudet	0	3 366 000	0
Muut tulot	15 000	16 500	432 400

TOIMINTAMENOT	-325 600	-3 291 700	-362 600
Henkilöstömenot	-153 800	-1 784 900	-195 800
Palkat ja palkkiot	-150 000	-1 385 000	-188 300
Henkilöstösivukulut	-3 800	-399 900	-7 500
Palvelujen ostot	-85 800	-617 000	-166 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-28 000	0
Avustukset (sis. K-S kehittämisrahaston)	0	-715 000	0
Muut toimintamenot	-86 000	-146 800	0

TOIMINTAKATE	-310 600	90 800	69 800
---------------------	-----------------	---------------	---------------

Rahoitustulot ja -menot	0	0	0
Korkotulot	0	0	0
Muut rahoitustulot	0	0	0
Korkomenot	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0

VUOSIKATE	-310 600	90 800	69 800
------------------	-----------------	---------------	---------------

TILIKAUDEN TULOS	-310 600	90 800	69 800
-------------------------	-----------------	---------------	---------------

Rahastojen lisäys (-)	0	-700 000	0
Rahastojen vähennys (+)	0	700 000	0

TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-310 600	90 800	69 800
---------------------------------	-----------------	---------------	---------------

Taloussuunnitelma 2020–2022

Maakuntavaltuusto on vuosien 2019–2021 taloussuunnitelmassa hyväksynyt, että liiton sijoitusvarallisuus palautetaan jäsenkunnille perimällä kunnilta toimintamenoja pienempiä maksuosuuksia vuosien 2019 ja 2020 aikana. Maksuosuuksien suuruutta vuodesta 2021 eteenpäin ei suunnitelmaan kirjattu, koska suunnitteluhetkellä oletettiin maakuntaudistuksen toteutuvan vuoden 2021 alussa. Maakuntaudistuksen valmistelu päättyi kuitenkin keväällä 2019 ja muuttunut tilanne on otettu huomioon vuosien 2020–2022 taloussuunnitelmassa.

Maakuntaudistuksen valmistelun päättymisen jälkeen liiton toiminta jatkuu nykyistä perustoimintaa entistä paremmaksi kehittämällä ja Keski-Suomen liitto onkin ilmaissut työ- ja elinkeinoministeriölle kiinnostuksensa toimia EU:n rakennerahaston välittävänä toimielimenä ohjelmakaudella 2021–2027. Muutoksen vaikutusta taloussuunnitelmaan ei voida tässä kohtaa arvioida, sillä taloudelliset vaikutukset selviävät aikaisintaan syksyllä 2020.

Vuoden 2018 tilinpäätös oli -361 050 euroa alijäämäinen. Kun tähän lasketaan mukaan edellisten vuosien ylijäämät, jää alijäämäksi -35 995 euroa. Taloussuunnitelma 2020–2022 on laadittu siten, että vuoden 2020 talousarvio on alijäämäinen ja vuoden 2021 ja 2022 taloussuunnitelmat tasapainossa. Ratkaisu ei ole täysin Kuntalain 110 §:n mukainen taloussuunnitelmankauden tasapainoisuuden suhteen, mutta koska alijäämä pystytään kattamaan samaisen pykälän mukaisesti liiton sijoitettuna olevan varallisuuden turvin, päädyttiin tähän ratkaisuun, jotta jäsenkuntien maksuosuudet voitiin säilyttää nykyisellä tasolla.

Taloussuunnitelmassa on otettu huomioon varallisuuden riittävyys vuosien 2018–2020 alijäämien kattamiseen peruspääomaa alentamalla ja vuoden 2020 rahoitusvajeen kattamiseen sijoitusvarallisuutta purkamalla. Peruspääoman alentaminen on mahdollista, koska liiton pääomarahoituksen tarve on pysyvästi alentunut Keski-Suomen talon osakkeiden myynnin myötä.

Kun sijoitusvarallisuutta on käytetty rahoitusvajeen kattamiseen, jää sitä edelleen jäljelle. Jäljelle jäävä summa varmistuu kokonaan vuoden 2020 tilinpäätöksen vahvistuessa. Peruspääoman alentaminen ja sijoitusvarallisuuden palauttaminen jäsenkunnille tehdään viimeistään vuoden 2020 tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

TALOUSSUUNNITELMA 2020 - 2022	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
TOIMINTATULOT	5 915 827	3 624 500	3 829 900	3 788 500	3 782 500
Josta jäsenkuntien maksuosuudet	3 066 000	3 366 000	3 366 000	3 366 000	3 366 000
TOIMINTAMENOT	-4 052 000	-3 987 500	-3 979 900	-3 788 500	-3 782 500
TOIMINTAKATE	-330 403	-363 000	-150 000	0	0
Rahoitustulot ja -menot	-54	20 000	0	0	0
VUOSIKATE	-330 456	-343 000	-150 000	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-330 456	-343 000	-150 000	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-361 050	-343 000	-150 000	0	0

Rahoitus- ja investointiosa

Keski-Suomen liitolla ei ole lainoja eikä suunnitelmakaudelle ole investointihankkeita.

Talousarviovuoden toiminnan rahavirta tulee olemaan negatiivinen. Negatiivisen rahavirran vaikutus liiton maksuvalmiuteen tullaan hoitamaan liiton sijoitusta purkamalla ja taseeseen syntyvät alijäämät tullaan kattamaan omaa pääomaa alentamalla viimeistään vuoden 2020 tilinpäätöksessä.

RAHOITUS- JA INVESTOINTIOSA	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	-330 456	-343 000	-150 000	0	0
Investointien rahavirta					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	0				
Toiminnan ja investointien rahavirta	-330 456				
Rahoituksen rahavirta	2 377 591				
Oman pääoman muutokset	198 747				
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 178 844				
Vaikutus maksuvalmiuteen	2 047 135	-343 000	-150 000	0	0

Jäsenkuntien maksuosuudet 2020

Jäsenkuntien maksuosuudet lasketaan perussopimuksen 24 §:n määrittelyn mukaisesti ”edellisenä kalenterivuotena toimitetussa kunnallisverotuksessa jäsenkunnittain kertyneiden ansio- ja yhteisöverojen suhteessa”.

Kunta	Kunnallis-vero	Yhteisövero-osuus	Verotulot yhteensä	Maksuosuus, euroa		Muutos 2018-2019	
				2020	2019	euroa	%
Hankasalmi	12 744 014	792 355	13 536 368	51 220	51 245	-25	-0,05 %
Joutsa	11 870 027	1 379 877	13 249 904	50 136	50 129	7	0,01 %
Jyväskylä	431 004 651	25 477 564	456 482 215	1 727 282	1 727 321	-39	0,00 %
Jämsä	69 258 021	8 347 060	77 605 081	293 650	293 610	40	0,01 %
Kannonkoski	3 080 959	519 341	3 600 300	13 623	13 613	10	0,07 %
Karstula	9 400 211	1 258 655	10 658 866	40 332	40 315	17	0,04 %
Keuruu	28 117 533	2 369 661	30 487 195	115 360	115 422	-62	-0,05 %
Kinnula	3 687 188	528 315	4 215 503	15 951	15 947	4	0,03 %
Kivijärvi	2 420 938	567 842	2 988 780	11 309	11 297	12	0,11 %
Konnevesi	7 083 987	746 625	7 830 612	29 630	29 626	4	0,01 %
Kuhmoinen	5 671 964	923 447	6 595 411	24 956	24 946	10	0,04 %
Kyyjärvi	3 306 906	520 036	3 826 942	14 481	14 474	7	0,05 %
Laukaa	58 624 174	2 444 178	61 068 352	231 076	231 169	-93	-0,04 %
Luhanka	1 630 207	265 754	1 895 961	7 174	7 171	3	0,04 %
Multia	3 902 030	991 367	4 893 397	18 516	18 481	35	0,19 %
Muurame	33 801 717	2 149 614	35 951 332	136 036	136 104	-68	-0,05 %
Petäjavesi	10 693 648	1 017 964	11 711 612	44 316	44 321	-5	-0,01 %
Pihtipudas	9 446 703	1 494 298	10 941 001	41 400	41 395	5	0,01 %
Saarijärvi	24 904 015	2 013 637	26 917 652	101 854	101 783	71	0,07 %
Toivakka	6 698 106	509 847	7 207 953	27 274	27 302	-28	-0,10 %
Urainen	9 315 297	549 372	9 864 669	37 327	37 353	-26	-0,07 %
Viitasaari	16 409 518	2 147 860	18 557 378	70 219	70 175	44	0,06 %
Äänekoski	60 969 495	8 502 718	69 472 214	262 876	262 801	75	0,03 %
Keski-Suomi	824 041 308	65 517 390	889 558 698	3 366 000	3 366 000	KA	0,02 %